

Manuskript til underviseren

Baggrundsoplysninger:

Litteratur:

- "Liv i renæssancen". Liv Thomsen. DR. 2009. (s. 4-5, s. 22-35, s. 66-81).
- "Historiske huse i Sorø". Nationalmuseet og Sorø Amts Museum. 1982 (Ea Matzon har bogen)
- Diverse web-ressourcer i print (ligger i underviserkassen)
- "Danmark og renæssancen 1500-1650". Gads forlag. 2006.
- Om arkitektur: <http://www.dac.dk/da/dac-learning/netundervisning/arksite-kanon/om-arkitektur/stil-og-perioder/renaessance/>
- Renæssancen – billedkunst og arkitektur: [http://denstoredanske.dk/Kunst_og_kultur/Billedkunst/Stilretninger_og_perioder_i_kunsten/Ren%C3%A6ssancen_\(Billedkunst_og_arkitektur\)](http://denstoredanske.dk/Kunst_og_kultur/Billedkunst/Stilretninger_og_perioder_i_kunsten/Ren%C3%A6ssancen_(Billedkunst_og_arkitektur))

Praktiske oplysninger:

Alle laminerede billeder, genstande og andre hjælpemidler ligger i underviserkassen i lokalet bag skolestuen.

Der stilles op til den afsluttende øvelse med eleverne inden de kommer og forløbet fortsætter i byrummet.

Tid	Programpunkt	Andet
10 min. + gå 5 min.	<p>Indledning: Velkommen til Sorø</p> <ul style="list-style-type: none"> • Præsentation af underviseren • <i>Vi skal på byvandring og have et indblik i renæssancen i Danmark og i Sorø.</i> • <i>Vi skal møde nogle af datidens personer fra konge til borgere.</i> • <i>Vi skal prøve at arbejde med og identificere forskellige kildetyper. Billeder, bygninger og genstande.</i> <p>Man kan tale med eleverne om, hvad de forstår ved kilder. Det kan være meget forskelligt, hvor meget de ved om og har brugt kilder i deres arbejde.</p> <p><i>Jeg skal lige høre jer? Har I hørt om kilder? Hvis ja, kan I så fortælle mig, hvad I forstår ved kilder og hvordan I har brugt dem på skolen?</i></p> <p><i>Dagens afsluttes med en øvelse på museet. Undervejs skal I lægge godt mærke til de personer og billeder, som I bliver præsenteret for. Jeg skal nok sige til, når der er et "spor", som I skal bruge sidst i forløbet.</i></p> <p><i>Men før vi går afsted skal vi lige have en fornemmelse for,</i></p>	<p>Formål:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Indledende forståelse for renæssancen <p>Kort dialog med læreren om:</p> <ul style="list-style-type: none"> • I hvilket sammenhæng indgår besøget på museet? Er det eks. som indledning eller afslutning på et emne, de skal arbejde med <p>Eleverne kan lægge deres jakker og tasker i skolestuen.</p> <p>Billede: humanismen og reformationen</p> <p>Billede: Skalks historie</p>

<p><i>hvad renæssancen egentlig er.</i></p> <p><u>Introduktion til renæssancen i DK 1500-1660</u></p> <p>Til underviseren: Nedenfor er en hurtig opsummering af, hvad renæssancen er. Introduktionen skal ikke være for kompliceret, men blot give eleverne en fornemmelse for periodens strømninger.</p> <p>Renæssance/humanismen Renæssancen: Placering i tid: DK – 1500-1660 Placering i tid: Italien – 1300-tallet og frem (Paris og Amsterdam) Humanismen: Placering i tid: Grækerne og Romerriget (antikken). 750 f. kr. – 500 e. kr.</p> <p>Renæssance betyder genfødsel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Interessen vækkes for antikken, (de gamle grækere og Romerriget) for videnskab, for ny kunst og for det humanistiske syn på mennesket som individ. • Lærdom, videnskab, filosofi og kunst løsrives langsomt fra den katolske kirkes dominans. • Middelalderen funderet i den kristne tro – og opfattes i renæssancen blot som mellemtiden ml. antikken og renæssancen. <p>Tankerne/filosofien:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Der var vægt på individets sansning, tænkning og udforskning af verden vs. samfundets magthavere Fortalte/dikterede om verdens indretning. • Menneskets frie vilje og evne til at handle blev sat i centrum. I middelalderen var individet økonomisk underlagt slægten og ideologisk underlagt kirken (individ vs. fællesskab). • Der var fokus på, at mennesket blev noget i kraft af sig selv, og ikke bare ud fra sin slægt, status og tro. • Menneskets liv på jorden blev sat i centrum, og ikke kun det evige liv hos Gud. Dette er bestemmende for, hvordan vi tænker og taler i dag. <p>(I forklaringen om fokus på det enkelte individ, kan man tale om Reformationens betydning. Luther gør op med kirkens magt og arbejder ud fra en forståelse af, at det enkelte</p>	<p>Billede: Græske filosoffer</p> <p>Billede: Arkitektur i antikken og i Italien (1300 – 1400-tallet)</p> <p>Billede: Martin Luther Billede: Mona Lisa</p>
---	---

	<p>menneske er elsket af Gud blot ved sin tro (tillid og åbenhed). Dette perspektiv nedtoner kirkens og præsternes rolle.</p> <p>Arkitektur Enkelhed, vandrette linjer, harmoni og symmetri. I Danmark er arkitekturen ikke så enkel. Den er inspireret af middelalderens linjer og former. Den danske renæssancestil er ligeledes inspireret af den hollandske byggestil.</p> <p>Kunst Overordnet: mange portrætter i renæssancen – mennesket i centrum vs. Religiøse billeder i middelalderen</p> <p>Opsummerende/ perspektiverende spørgsmål til eleverne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Synes I, at vi dyrker individet i dag? På hvilken måde?</i> • <i>Synes I, at vi dyrker fællesskabet? På hvilken måde?</i> 	
10 min. + gå 5 min.	<p><u>Klosterporten på Sorø Akademi</u></p> <p><i>Kender I det her sted? Det er Sorø Akademi. Området var oprindeligt et kloster og en gravkirke for den mægtige Hvideslæggt. I har nok hørt om Absalon? Der er mange fra Hvideslægten der er begravet i kirken også den store Absalon</i></p> <p><i>Det er ikke Hvideslægten vi skal beskæftige os med, men nogle andre ret vigtige og spændende personer; nemlig Frederik 2 og Christian 4. Frederik 2 var far til Christian 4. De har nemlig også sat deres aftryk på byen, og man kan stadig finde spor efter dem i byen i dag.</i></p> <p><i>Frederik 2 oprettede en kostskole til adelige børn, hvor Christian 4 også gik.</i> <i>Lad os et øjeblik dykke ned i Christian 4 og hvem der i øvrigt boede i Sorø på det her tidspunkt.</i></p> <p><u>Aktivitet!</u></p> <p><i>I renæssancen var samfundet delt op i 4 stænder</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Adelen</i> • <i>Præsterne</i> • <i>borgerne (købmænd, håndværkere, lærde)</i> • <i>Bønderne</i> <p><i>Og så var der naturligvis også kongens slægt. Hvordan var</i></p>	<p>Formål:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Viden om Danmark og Sorø i renæssancen • Begyndende forståelse for samfundet og stænder-systemet. <p>Billede: Sorø Akademi 1600-tallet</p> <p>Billede af de to konger F2 og C4</p> <p>Gør eleverne opmærksomme på, at de nu vil få præsenteret nogle spor, som de skal bruge senere i forløbet.</p>

	<p><i>den placeret i forhold til de fire grupper?</i></p> <p><i>Stændere eller en stand kan man også kalde en sociale grupper. Alle tilhørte en af de sociale grupper – og for alle grupper var der forskellige forventninger til, hvordan man skulle opføre sig og leve sit liv.</i></p> <p>Alt afhængig af klassen kan man få dem til at reflektere over om, man har forskellige sociale grupper i dag?</p> <p>Underviseren deler klassen op i de 4 stænder:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Udpeger to til at være adlen (en kongesøn og et adeligt barn). • Udpeger fire til at være præsternes børn. • Udpeger seks til at være borgernes børn. • Resten af klassen er bøndernes børn. <p>Hver gruppe får deres tilhørende billede.</p> <p>Barndommen i renæssancen var meget anderledes end i dag. Nogen vil mene, at der slet ikke fandtes barndom i denne periode, fordi børnene blot var små voksne, der skulle vokse sig større. Lad os se på livet for de forskellige stændere.</p> <p>(Der kan bruges en jeg-form i præsentationen af stænderne). Spørgsmål kan være som følgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Hvordan tror du, det har været at være XXX</i> • <i>Hvordan tror I deres hjem har set ud og lugtet?</i> • <i>Hvordan tror I hverdagen har været?</i> • <i>Skal I have det samme erhverv som jeres forældre?</i> <p><u>Bønderbørn: Bønderne rejser sig op</u></p> <p><i>Her har vi bønderne. Der er mange bønder i Danmark på det her tidspunkt – også omkring Sorø, da byen ikke var særlig stor.</i></p> <p>Bønderne skal arbejde hårdt, fra de er en 6-7 år gamle i marken sammen med deres far eller i hjemmet sammen med deres mor.</p> <p>De går ikke i skole! Måske hvis de er heldige gør herremanden på godset noget for at kirkens præst og degn lærer dem mere om kristendommen, end hvad de kan høre og se i landsbykirken om søndagen.</p>	<p>Vis et billede af bønderne, præsterne, borgerne, adlen og kongen.</p> <p>Understreg for børnene, at der ikke findes mange billeder af bønder.</p>
--	--	--

	<p><u>Præste- og borgerbørnene: rejser sig op selv om de er to grupper:</u></p> <p>En borger kunne være en købmand, apoteker eller andre handlende og næringsdrivende. Alt afhængig af borgerens status fik børnene mere eller mindre uddannelse.</p> <p>Drengene går i byens latinskole. De lærer om kristendommen og læser på latin. I nogle tilfælde læser de også om de gamle grækere og andet klassisk litteratur.</p> <p>Pigerne lærer at sy og "uddannes" til at blive gode koner og fruer, der kan holde hus for deres mænd.</p> <p><u>Kongens- og adelens børn: rejser sig op</u> Drengene bliver undervist hjemme af deres egen lærer. De kan også rejse til en skole i udlandet - eller komme på den kongelige skole i Sorø. De skal lære at styre herregårde eller gøre karriere hos kongen (og i staten).</p> <p>Pigerne går ikke på Sorø akademi, men lærer via hjemmeundervisning at holde store husholdninger.</p> <p>I starten er der flest ikke-adelige elever i den kongelige skole i Sorø. Adelen underviste fortsat deres drenge hjemme eller sendte dem til udlandet. Senere begynder der at komme flere adelige til Sorø, som erstatning for de dyre udlandsrejser. Adlen sendte deres børn i katolske skoler. Christian 4 forbød, da han blev en voksen mand og konge, at adlen rejse til udlandet for at få en katolsk opdragelse. Danmark var jo en protestantisk magt.</p> <p>Dialog: Hvordan ser menneskene/mennesket ud på billedet? (Pibekraven er vigtig – kommer af den spanske mode i renæssancen).</p> <p>Præsentation af Chr. den 4: <i>Lad os tage kongeslægten eller nærmere bestemt Christian 4. Hvad tænker I på, når jeg siger Chr.4?</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Skolestuer rundt omkring på slotte står klar til ham. Han opdrages til at blive konge. Det betyder, at han lærer sprog, at fægte og andre fag, der gør ham i stand til at varetage sit hverv i fremtiden. • Som 11-rig blev han konge • Som 19-årig blev han kronet til konge. Indsatte sit 	<p>Der bliver læst op af en skoledag på akademiet.</p> <p>Der tages udgangspunkt i billedet af kongebørn/adlen.</p> <p>Billedet af Christian 4 som barn</p>
--	---	---

	<p>eget rigsråd. Han Regerer over Norge og Danmark med Slesvig-Holsten, samt Skåne, Halland og Blekinge (sydlige Sverige) samt Grønland, Island, Færøerne og Trankebar. Landet var 10 gange større end i dag.</p> <p>Christian 4. drømte om at regere over det store Norden (med hele Sverige) og førte flere krige mod svenskerne, men det lykkedes ham aldrig. De var på flere punkter for overlegne.</p> <p>Chr. den 4. var en rigtig renæssancekonge, der gerne ville indføre renæssancens tanker og goder (handel) i Danmark på lige fod med renæssancen i det sydligere Europa (Italien, Paris og Amsterdam).</p> <p>Aktivitet: Hvem har magt!</p> <p><i>Nu har I fået en præsentation af de grupper af mennesker, som udgjorde samfundet i renæssancen.</i></p> <p><i>Nu må gerne stille jer op, men adskilt i de grupper, som I var i</i></p> <p>(måske de skal remses op, da nogle af dem blev præsenteret samlet).</p> <p><i>Nu skal I stille jer efter mig i følgende rækkefølge. Hvem havde mest magt i samfundet indtil vi ender med den gruppe, der havde mindst magt.</i></p> <p>Øvelsen afsluttes med elevernes kommentarer og spørgsmål.</p>	<p>Øvelsen har til hensigt at placere stænderne med dem, som har mest magt.</p>
<p>5 min. + gå 5 min.</p>	<p><u>Evt. observationsopgave inde i Klosterkirken:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Altertavle, prædikkestol og korgitter – bruskarok ca. 1650. • Chr. d. 4. monogram på korgitter • Frederik d. 3. monogram på prædikkestol 	<p>Formål:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eleverne får trænet at afkode fortidens spor. (spor som Christian 4 og hans søn Frederik 3 har efterladt sig). <p>Hvis ikke der er meget tid, så</p>

		præsenter eleverne for sporene, men gå ikke yderligere i dybden med det.
15 min + gå 5 min.	<p><u>De unge Herrers gård (Sorø Bibliotek – inde i gården).</u></p> <p><i>Inden vi går ud af klosterporten skal vi lave en øvelse. Vi har nu talt om det her sted, hvor adlens børn har gået i skole. Der har været liv og området har været præget af livet på en kostskole.</i></p> <p><i>Men hvordan har det set ud i det øvrige Sorø?</i></p> <p>Lad eleverne lukke øjnene, og lad dem bruge deres fantasi til at få billeder af, hvordan området i øvrigt har set ud. Start med at tage de ting væk, som ikke har været i Sorø eks. biler, veje og huse.</p> <p><i>Der var ikke andet bebyggelse end klosterkirken og klostret i Sorø før Chr. 4. i 1622 befalede at bygge 8 bygninger i Sorø – heriblandt "De unge Herrers gård".</i></p> <p><i>Dette var bolig for Chr. 4s sønner, imens de gik på akademiet. Bl.a. den senere Frederik den 3. De var alt for fine til at bo sammen med de andre elever inde på akademiet.</i></p> <p><u>Øvelse: Bindingsværkshuse</u></p> <p><i>I skal nu lærer at kigge på et bindingsværkshus fra renæssancen.</i></p> <p><i>Hvad tænker I om huset i forhold til de andre huse i byen? Har I set sådan et hus før?</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Gå sammen to og to. I får et ark af mig. Ordene i venstre kolonne svarer til en ting på et bindingsværkshus. Det der står i højre kolonne er noget, der kan hjælpe jer til at finde frem til, hvor det er på bygningen.</i> • <i>5 min. til at løse opgaven i to-mands-grupperne.</i> • <i>5 min. til at tale om det i plenum.</i> <p><i>Da den blev bygget var den på 60 fag og gik helt hen til torvet, vi netop er gået forbi.</i></p> <p><i>Hver prins havde sit eget hof, der skulle være plads til ud over dem selv.</i></p> <p>Baggrundsviden om tiden efter: Da kongen ikke ville bruge bygningen mere til sine sønner – foræret til akademiet – embedsbolig for at par professorer.</p>	<p>Formål:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Identificere historiske spor(bindingsværkshus som en kilde til renæssancen) • Forstå Chr. den 4.'s prioritering af sine børns uddannelse. <p>Laminerede ark til øvelse.</p> <p>Vær OBS på tiden.</p>

	<p>Dele af den sydlige del forfaldt – revet ned i 1802.</p> <p><i>Christian 4 havde mange børn og ikke kun drenge. Han fik mellem 20-23 børn. Nogle af dem var uægte.</i></p> <p>Christian d. 4 og hans koner og børn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gift med Anna Cathrine af Brandenburg, 1595 til højre hånd (fornuftsægteskab) (død 1612) • Gift med Kirsten Munk til venstre hånd, 1615 (kærlighedsægteskab) – skilt 1628). Stormfuldt forhold. • Børn med 3 elskerinder – måske flere elskerinder og børn? • Børnene kæmpede indbyrdes om farens gunst. Der var jalousi, intriger og had mellem dem. • Chr. IV bekymrede sig om sine børns opdragelse – de skulle alle mestre praktiske og boglige færdigheder. Også hans datter Leonora Christine. <p>Leonora Christine (LC)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Datter af Chr. d. 4. og Kirsten Munk. • Hun var ikke prinsesse – men alligevel mere end en adelig. Hun var en kvinde man lagde mærke til og vi har en opfattelse af, at hun følte sig lige så meget værd som mændene. • Hun blev gift med Corfitz Ulfeldt (CU). Han er Chr.4. rigskansler – en slags statsminister – LC landets førstedame. • De får 10 børn og rejste i længere tid til Amsterdam og Paris. Chr. d. 4. var gammel, bitter og svækket da de kom hjem. Han havde tabt i krig og kærlighed og havde næsten ingen penge tilbage. • CU arbejdede på at LC prinsesse – adgang til tronen. De bagtaler begge Frederik den 3. (LC halvbror) og LC havde et meget dårligt forhold til Frederik d. 3. dronning Sofie Amalie. • Intet lykkes dog for dem og de allierede sig med den svenske konge og blev stemplet som forrædere af DK af Frederik den 3. Det endte med at CU dør og LC bliver indsat i blåtårn i 22 år. • LC har lært at læse og skrive og skriver 	<p>Billede: Leonora Christine (LC)</p> <p>Billede: LC og Corfitz Ulfeldt (CU)</p> <p>Gør eleverne opmærksom på, at der er tale et spor, så de skal være opmærksomme.</p>
--	--	---

	<p><i>Jammersminde</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • LC blev løsladt da dronning Sofie Amalie døde og LC flyttede ind i Maribo Kloster. • Hun fik sin hævn – hun er gået over i historien som en af de største skikkelser. <p>Jammersminde bliver betragtet som et stort litterært værk, der kan sige noget om konflikten i familien og ikke mindst Leonora Christine.</p> <p>Brug tekstuddraget fra Jammersminde til at tale med eleverne om, hvorfor Leonora Christine har skrevet den? Kan man stole på det hun skriver, er sandt?</p>	Tekstuddrag fra Jammersminde
--	---	------------------------------

5 min.	<p>Christian 4 gamle kro (Sorø Museum – inde i gården)</p> <p><i>Chr. 4. besluttede sig for, at der skulle bygges en kro med tilhørende slagteri, således at de mange fremmede gæster ikke behøvede at komme ind på den kongelige skole og det ridderlige akademis område. Kvinder måtte slet ikke komme ind (ungdommen skulle ikke forføres). Den 1. kromand hed Niels Jensen, men pga. gæld og andre problemer blev han fyret. Så blev der ansat en ny lidt finere til stillingen.</i></p> <p>Spørgsmål til eleverne (repetition af bindingsværkhuse):</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Hvor mange fag kan I se på bygningen herinde i gården?</i> • <i>Hvor mange knægte?</i> • <i>Hvor mange stokværk?</i> <p>Man kan evt. gå i kælderen på Sorø Museum.</p> <p>Chr. d. 4. ville gerne gøre stedet til et fint sted at være og vise de studerende på akademiet, at de ikke behøvede at tage på dyre udenlandske rejser.</p> <p>Købte fine franske vine og brændevin hjem til kroen i Sorø, så det var som at være i udlandet. De er nok blevet opbevaret nede i kælderen.</p>	<p>Formål:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eksempel på Chr. 4 arbejde med at skabe de rette rammer for uddannelsen af adlen i Sorø • Identificering af en renæssancebygning
5 min. + gå 5 min.	<p><u>Joachim Bursers apotekerhave</u></p> <p>Evt. fortællinger om pesten</p> <p><i>Pesten ramte Danmark først gang i 1350 og sidste bølge i 1711.</i></p> <p><i>I 1625 indfører Chr. den 4 en af de første pestlovgivninger i verden. Hver by skulle stille et hus til rådighed for de pestsyge, og bystyret skulle ansætte en pestmester til en god månedsløn. Det vil sige en ansvarshavende for isoleringen og behandlingen af de syge.</i></p> <p><i>Hvorfor ser han sådan ud?</i></p> <p><i>Den fuglenæb-lignende maske var beskyttelsesudstyr til den som behandlede de pestsyge. Pesten smittede via luft eller berøring. Fuldt tildækket og isoleret luftveje (der var krydderurter i næbbet – troede det var det, der beskyttede).</i></p> <p><i>Som regel var det ikke læger men badskærere, som tog sig af behandlingen. En badskærer var datidens kirurg og havde en fireårig uddannelse, hvor han blandt andet lærte at skære i bylder.</i></p>	<p>Formål:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Forståelse for hvordan Chr. d. 4. arbejder for at få videnskab og uddannelse til DK. • Møde en identitet (apotekeren) <p>Gør opmærksom på, at der er tale om et spor.</p> <p>Billede: Pestmester</p>

	<p><i>De pebsyge fik huskarantæne. Når et pestdødsfald fandt sted i et hus, fik beboerne i huset forbud mod at forlade det. Hermed forværredes deres chance for at overleve betydeligt, men man forhindrede smitten i at brede sig.</i></p> <p><i>Loven gjorde, at man kunne udrydde den evigt tilbagevendende pest. I hvert fald for en stund.</i></p> <p><i>Planternes renæssance i Sorø! Hvad brugte man planter og urter til i renæssancen?</i></p> <p>Joachim Burser (JC) <i>Chr. 4 inviterede den tyske professor og apoteker Joachim Burser (1583 – 1639) til Sorø. JB anlagde en apotekerhave i Sorø og fik lov til at åbne et apotek.</i></p> <p><i>Alle planter, træet og buske i denne apotekerhave findes i "Joachim Bursers danske floramanuskript". Planterne voksede i Sorø eller Danmark i 1625 – 1639, imens Joachim Burser boede i Sorø.</i></p> <p><i>Derudover har samtlige af havens planter været anvendt som lægeplanter.</i></p> <p>Evt. fortællingen om anatomiske teatre</p> <p>Den stigende interesse for individet medførte blandt andet en større interesse for menneskets fysiske opbygning, og man begyndte i højere grad at dissekere menneskekroppe for at få en bredere forståelse af den menneskelige anatomi.</p> <p>Der var anatomiske teatre, hvor man dissekerede en krop foran studerende. I Danmark åbnede det første anatomiske teater i 1644 på universitetets grund ved Frue Plads i København. Demonstrationen var offentlig og der var pladser til tilhørerne i flere rækker over hinanden. Rundt om teatret løb et galleri, hvor der var plads til kongen, hoffet og andre fine tilhørere. Kong Frederik 3 overværede flere gange sådanne dissektioner.</p>	<p>Billede: apoteker/lærd mand</p> <p>Billede: Menneskets anatomi og organer</p>
25 min.	<p>Skolestuen</p> <p>Aktivitet: Identitet(er) og genstande <i>Vi har nu været ude i byrummet og talt om renæssancen i Sorø, centrale personer og samfundets opbygning. Vi skal nu prøve at afkode forskellige personer vi har mødt undervejs i byvandringen ud fra genstande og billeder. Der er 4 personer. Jeg inddeler jer nu i fire grupper.</i></p>	<p>Formål:</p> <ul style="list-style-type: none"> • At Identificere personer fra byvandringen ud fra genstande og billeder. <p>Tæl eleverne fra 1 – 4 og hver gruppe placeres ved de enkelte kildegrupper.</p>

	<p><i>Det I skal nu er som følgende:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Under hvert klæde er der genstande og ud fra genstandene skal I nu afkode, hvilken person/stand, som I har med at gøre.</i> • <i>På tavlerne hænger der billeder af personer eller grupper som I skal knytte genstandene an til. Alle personerne og grupperne har I mødt undervejs frem til nu.</i> • <i>Tal sammen I gruppen om og begrund, hvorfor der er tale om denne person, og hvordan I har afkodet det.</i> <p>Jeg skal nok sige til, når det er tid til at runde af. Så tager vi identiteterne gruppe for gruppe.</p> <p>Christian 4:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pibekrave • Herrekappe • Krydderier • Fjer • Krucifiks <p>Leonora Christine:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dragtoverdel • Vifte • Bog • Krucifiks • nålepude <p>Bonde:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Træsko • Vest • Korn • Tørfisk <p>Apoteker (borger):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kåbe • Baret • Morter • Apotekerglas <p><i>Der samles op i plenum – hvilke genstande hører til hvilken identitet – og hvorfor.</i></p>	<p>Følgende billeder og genstande skal være hængt op og lagt frem og i skolestuen inden forløbet går i gang.</p>
<p>5 min. Man kan være i skolestuen eller i gården, hvis vejret er</p>	<p>Afslutning:</p> <p><i>Nu har I været rundt om renæssancen i Sorø. Hvad har I lagt særlig mærke til, er der noget der overraskede jer?</i></p>	

godt.	<p>Alt afhængig af, hvordan dialogen med eleverne forløber, kan man lave en afsluttende opsummering på, hvad eleverne har været igennem. Man kan også gruppere elevernes udsagn under nedenstående overskrifter undervejs i dialogen.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Fået en indledende introduktion til renæssancens tankegange og oprindelse. 2) Fået et indblik i emner som stænder, skolegang og videnskab i renæssancen 3) Fået et kendskab til centrale personer både lokalt og nationalt i renæssancen.	
-------	--	--